— T. teostas genealoogilisi uurimisi Tallinnas jm. Põhja-Eestis ning pidas omal alal välismaadega laialdast kirjavahetust. Tema nimetamisväärne genealoogiline erakogu kuulub Eestimaa Kirjandusliku Ühingu genealoogiasektsioonile Tallinnas. T. oli ka Berliini genealoogia, vapinduse ja pitsati-uurimise ühingu „Herold" kirjavahetajaliige.

Eestimaa Kirjandusliku Ühingu genealoogiasektsioonilt saadud andmed.

J. O.

***TÜRK, Eduard**, näitleja, on olnud näitlejaks „Vanemuises" Tartus kuni 1935 ja s. a-st Draamastuudios, praeguses Eesti Draamateatris Tallinnas. Enesetäiendamise otstarbel viibis T. a. 1924 ja 1928 Saksamaal ja a. 1933 Nõukogude-Venes. Peale otsese töö on ta juhatanud E. Haridusliidu ülesandel mitmeid näitejuhtide ning maanäitlejate kursusi ja ÜENÜ poolt korraldatud vabaõhuetendusi. Ka on T. olnud tegev Kultuurkapitali Näitekunsti Sihtkapitali valitsuses ja E. Näitlejate Liidu juhatuses.

Brošüür: Näitekunstnik Eduard Türk 50 aastane, 30 aastat laval, 20 aastat lavastaja (1938); „Teater" 1938, nr. 3.

T.

TYNNI, Kaapre (Gabriel), Ingeri haridus-, poliitika- ja E. Vabadussõja tegelane, sünd. 26. X 1877 vkj. Peterburi kub-s Ingerimaal Kolpinos, lõpetas Kolpino õpetajateseminari, Peterburi õpetajateinstituudi, Lappeenranta (Soomes) kogukonnakooli eksternina ja Helsingi ülikooli filosoofiateaduskonna filosoofia kandidaadina (1917). T. oli õpetaja 1900—11 Peterburi soome koolides, a-st 1907 ühtlasi Peterburi rootsi progümnaasiumis, 1913—17 Helsingi kaupmeeste kaubanduskoolis ja a-l 1917 Kolpino õpetajateseminari juhataja. Ta oli tegev 1906 ajalehe „Uus Ingeri" toimetuses ja 1907—10 „Neva" peatoimetajana. Ka võttis ta 1908—18 osa omavalitsustegevusest semstvos. Apr-s 1917 esitas T. 1. Ingeri rahvaesindajate kongressile kava Ingeri koolide soomestamise kohta. Sama a. sügisel valiti ta Ingeri Rahvavolikogu esimeheks. A-l 1917—18 oli T. kaastegev mitme Ingeri haridus-, ühistegelise ja noorsoo-organisatsiooni ellukutsumisel. Ta koostas 1919 Ingeri Ajutise Valitsuskomitee (Ajutise Valitsuse) ülesandel memorandumi Ingeri autonoomia kohta, mille andis edasi Pariisi rahukonverentsile J. Poska (vt.). Mais 1919 määrati T. Ingeri Ajutise Valitsuse esindajaks Eestisse; ta võttis väga energiliselt osa Eesti ja Ingeri Ajutise Valitsuse vahel 26. III 1919 ukj. sõlmitud lepingu põhjal moodustatud, ingerlasist koosneva ja Eesti sõjavägede ülemjuhatajale alluva väeühiku — Ingeri pataljoni (rügemendi) — formeerimisest; selle ülemaks sai ta vend kapten Aleksander Tynni (surn. 1919). Kokkuleppel Eesti ülemjuhatajaga kuulusid T. kompetentsi Ingeris rinde tagala tsiviilvalitsemise asjad, samuti ka Ingeri pataljonisse puutuvad küsimused. Ta oli ka nimetatud väeosa esindajaks komisjonis, kelle ülesandeks oli lahendada konflikte Loode-armee juhataja N. N. Judenitš'iga (vt. ka *Suppl.*). Ka toimis T. esimehena sügisel 1919 asutatud Lääne-Ingeri Toimkonnas. Soome ja Nõukogude-Vene vahelistel rahuläbirääkimistel sügisel 1920 saatkonna koosseisu kuuluv T. esitas memorandumi Ingeri kultuurautonoomia asjus N.-Venes ja sõjast osavõtnud ingerlaste amnesteerimise kohta; selle tagajärjel ingerlaste kultuurilised nõuded leidsid piiratud kujul tunnustamist 14. X 1920 ukj. sõlmitud Soome ja N.-Vene vahelises rahulepingus. Pärast E. Vabadussõda on T. teotsenud Ingeri Toimkonna (end. Valitsuskomitee) esindajana ja liikmena Soomes. T. on Ingeri Liidu juhatuse liige. Ingerlaste tagakiusamise puhul N.-Venes 1931 õhutas ta Soome seltskonnas protestimeeleolu, mis ms. väljendus ajakirjanduses avaldatud, samuti Ingeri Toimkonna enda poolt Lääne-Euroopa riikide ees esitatud protestides; see aktsioon põhjustas Soome ja N.-Vene vahekorras terava pinge. A-l 1931 T. poolt Kesk- ja Lääne-Euroopasse teostatud kahe propagandareisu üheks tulemuseks oli Ingeri küsimuse tõusetamine Inglise parlamendis ja protestide avaldamine Inglise ja Prantsuse ajakirjanduses.

Isikl. ja sõjaministeeriumi arhiivist saadud andmed.

O. K.

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 349